

Ardon Ardoni

85H-72.

H 64

TE
KILOMETRI
39

tregime

89.6.83 - 22

11 0 7
11 0 7

854-32
A64

Andon
Andoni

KOTITOR
AMRATIM CERMA

TE
KILOMETRI
39
tregime

SHTËPIA BOTUESE
«NAIM FRASHËRI»

Redaktore

MAJLINDA KODRA

Kopertina

IBRAHIM ÇESMA

TE
KILOMETRI
39

trigjete

Recensues:

Naum Prifti
Spiro Gjoni

PO ÇELTE LULE AKACIA

Në fshatin tonë rrallë kishte ndodhur të bëhej dasmë në fillim të pranverës, por kurrsesi që nusja të ishte nga fshati përmatanë lumit...

Mjegulla e treqind a më shumë viteve na pati lënë në miqësi me fshatin matanë lumit, por me krushqi jo! Dhe kjo pati ndodhur që kurse prifti i atij fshati kishte ndërruar kamillafin e bardhë. Se si ishin ato ngjarje të vjetra, hajt e i gjej, po pati mbetur një hendek midis dy fshatrave dhe askush s'po e kalonte.

Kostën në e kishim fqinj dhe vetëm një vijë uji na ndante prej shtëpisë së tij. Kur ishim fëmijë s'ndaheshim kurrë nga njëri-tjetri. Ai kishte trup më të bëshëm se unë, megjithëse moshatarë. Dilnim mëngjëseve të verës me bu-

kë në dorë, futnim këmbët e z bathura në ujin e vakur të vijës dhe më thoshte Kosta:

— Mbushe gojën plot me bukë, që të bëhesh i gjatë si unë, mos e ha ashtu kic-mic.

Pastaj vitet rrodhën shpejt. Unë mbarova shkollën e mesme dhe Kosta u bë traktorist, ndaj dhe tani shiheshim më rrallë, vetëm mbrëmjeve, në vatrën e kulturës.

Kështu që mua m'u duk e çuditshme në fillim, kur ai solli nusen nga fshati përmatanë lumit, se kishim qenë shokë... Po ka disa gjëra që ndodhin në jetë dhe në to nuk mund të jetë i pranishëm as shoku më i ngushtë e as vëllai.

Ishte fund gushti. Brigjeve të lumit dhe përrrenjve ujëpaktë pikonin kokrrat e kuqe të lajthive. Rrallëherë bashkë me to rrëzoheshin edhe kapustrat e tyre. Bulkthi ende s'e kishte prerë ligjërimin netëve.

Kosta lëronte në tokat moçalishte në të dalë të fshatit, matanë lumit. Ishte buzëmbremje kur çau brazdë. Laraskat uleshin me vrull mbi plisat e dheut dhe kërkonin insekte, derisa ndienin pranë zhurmën e fortë të traktorit dhe largoheshin të trembura. Reja e pluhurit, që dilte nga zinxhirët, tani humbiste nën dritat e fuqishme të fenerëve.

Kosta lëroi gjithë natën. Iu gëzua mëngjesit në të aguar, kur u shfaqën dalëngadalë konturet e maleve, fëshfërinë gjethet nëpër drurë dhe kënduan bilbilat majë plepave, anës lumit, pastaj drejtoi traktorin në të majtë dhe doli

në stërnishtë. E mbushi mirë me gaz drejt gar-
dhit të shtëpisë së fundit, aty ku kishte lënë
pompat e vajit dhe të grasatimit. Do t'i kryen-
te shërbimet. Ia uli gazin traktorit, pastaj e fi-
ku. Në katin e sipërm të shtëpisë u ndie kërci-
tja e kanatit të dritares që u çel. Ai ktheu
kokën, por s'dalloi gjë.

«U prisha gjumin», tha dhe vuri buzën në
gaz. Iu kujtuan Zotollarët në fshatin e tij, që
kishin shtëpinë afër hangarëve të SMT-së. Edhe
ata i zgjonte mëngjeseve me traktor. Stërnishta
kërciste nën rrezet e para të diellit.

Në tremën e shtëpisë doli një vajzë. Ajo
qëndroi një çast pa luajtur vendit, me vësh-
trimin derdhur nga traktoristi, që, hipur mbi
zinxhirë, vajiste në brendësi të motorit, pastaj
zbriti shkallët. Pasi mbaroi vajisjen e të gjitha
pjesëve të motorit, Kosta mori çekiçin dhe fi-
lloi të godiste fort kunjat metalikë të zinxhi-
rëve. Tingujt e rrahjeve përndareshin tejmbanë
në fushës. Si mbaroi edhe këtë punë, lëshoi çë-
kiçin dhe u ul mbi zinxhirë. Ishin ballazi. Vaj-
za ecte nëpër kopshtin e mbjellë me perime.

— Pse s'po punon? — ia pati vajza pa të
keq, duke pandehur se traktorin e kishte të pri-
shur.

Vajza ishte e gjatë, me trupin e drejtë e të
mbushur. Flokët e zez i kishte mbledhur gër-
shet në fund të kokës. Dy tufëza prej tyre i
ishin ngjitur mbi tëmtha.

— Apo punon natën dhe fle ditën, — tha ajo.

— E po, edhe traktori ka nevojë të pushojë një orë, — tha Kosta.

Ajo drejtoi trupin. Në përparëse pati mbledhur kokrra të kuqe domatesh dhe specat jeshilë. Me një lëvizje të shpejtë të kokës i dha mbropa gërshetit që i kishte rënë mbi gjoks. Eci shpenguar drejt shtëpisë. Ai vështronte vajzën, pastaj dritaren që ishte hapur në agim. Dhe iu duk se ajo dritare ishte hapur prëj dorës së saj. Buzëqeshi. Vajza doli përsëri në treme. Në duar mbante një broke. U drejtua për te gardhi.

— Pije, — i tha Kostës, duke i zgjatur broken, — është dhallë i freskët. — Ai e vështrroi paksa i çuditur. Kërceu nga zinxhiri dhe eci drejt gardhit. Mori broken me duart tërë vajra dhe e piu me një frymë. Vajza e vështronte vjedhurazi.

— Gjak e dhjamë t'u bëftë, — uroi ajo.

— Të falemnderit, por nga dhalli nuk bëhet as gjak e as dhjamë, — tha ai buzagaz. Ajo qeshi. Zgjati dorën të merrte broken.

Pushi ngjyrë floriri mbi buzët dhe mbi tëmthat iu ngjye në të kuq. Mori broken dhe u nis drejt shtëpisë.

Kosta mbështeti duart mbi kangjellat e gardhit dhe ndiqte me bisht të syrit hapat e vajzës.

«S'ia mësova dot emrin», tha gati me zë. Çoi kokën dhe thirri:

— Si e ke emrin? — Po tani edhe kindi i fundit të fustanit të saj ishte fshehur pas derës

së shtëpisë. Ndjeu dëshirë për ta takuar edhe një herë atë vajzë, që e gostiti me një broke dhallë e që s'ia mësoi dot emrin.

Kaluan ditë me radhë. Atë vajzë e pa pastaj mëngjeseve, tok me shoqet e saj të punës. E kishte përshëndetur, dhe ajo, si gjithë të tjerat, ia kishte kthyer përshëndetjen.

Atij i pëlqente. Dhe shpeshherë, pa ditur dhe padashur, ajo i dilte në sytë e mendjes dhe as vetë s'e kuptonte pse i bëhej ajo pranë dhe brokja me dhallë të freskët atje, midis të dyve.

Më tej ai e takoi dhe kishin folur për shumë gjëra: për punën, për vjeljen e të vonave, për traktorin, për grupin e estradës së rinisë së fshatit, madje kishin folur sa e sa herë edhe për veten. Si padashur dhe heshtazi ata po hynin thellë te njëri-tjetri. Kështu, për Fatin, vajzën që e kishte shtëpinë në të dalë të fshatit, matanë lumit, traktorist Kosta, ndiente diçka që sa vinte dhe i rritej, diçka që i bëhej e dashur, e ëmbël, e njohur, sapo të guxonte e ta sillte ndër mend.

Dhe ai ia tha këtë Fatit... Si e qysh ndodhi...

Ata u morën vesh me njëri-tjetrin ashtu siç mund të kuptohen vetëm dy të rinj që dashurohen. Kosta ia tregoi këtë edhe nënës. (Babai kishte vite që i kishte vdekur.)

Mos kënkon të tallësh me nënën?

— Nënë, kjo që të them, është e vërtetë.

E ëma e kishte parë, vëngër, sa vetullat mend i ishin bashkuar me njëra-tjetrën.

— Pse, u mbaruan çupat e fshatit tonë, sa të ma sjellësh që matanë lumit ti? Me ta s'ka bërë njeri krushqi nga fshati ynë!

— Por a e di ti, nënë, që gjyshi tregonte se në fshatin matanë lumit shumë kohë më parë kemi pasur kushërinj, hynim e dilnim nëpër dasma?! — i kishte thënë Kosta.

— Mirë, këtë e di, po di që edhe yt gjysh s'mbante mend të kemi bërë krushqi me ta, të kemi dhënë e të kemi marrë nuse andej, — ia kishte kthyer Sofija.

Nënë e bir e kishin ngarë edhe herë tjetër këtë bisedë, por asgjë s'kishin ndryshuar, megjithëse herën e fundit Sofija i ishte lutur:

— Pse, more bir, pak vajza të mira ka fshati ynë? Dëgjoje nënën, bir, t'u bëfsha!

— Po edhe ajo është shumë e mirë, moj nënë, ja, do ta shohësh vetë!

Nënë Sofija ishte hequr mënjanë me shpresë se ndoshta herë tjetër, kur të hapej përsëri kjo fletë, do t'i thoshte (dhe, ç'do t'i thoshte, ajo i radhiste ndër mend një e nga një) që të lëshonte pe e t'i bindej, se një djalë të vetëm kishte nënë Sofija, s'kishte dhjetë, që t'i martonte përmatanë lumit, veç botës.

Po sikur të mos i bindej?!

Sofija e kishte shkuar ndër mend edhe këtë, dhe këtu mendimet i mpiheshin, i ngjisheshin e i trazoheshin, i ngurtësoheshin dhe besonte se «gjëma» do të ishte disi e largët. Gjersa t'i trokiste në derë, do të kishte kohë...